

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2Co/94/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8118211144
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 10. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2019:8118211144.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a sudcov JUDr. Daniely Babinovej a Mgr. Miloša Koleka v právnej veci žalobcu: Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom Hodžova 11, Žilina, proti žalovanej F. H., nar. XX.X.XXXX, bytom J. XX, R. - S., o zaplatenie 7.787,85 eur s prísl., o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prešov z 3.4.2019 č. k. 7Csp/178/2018 - 61 jednohlasne takto

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok vo výrokoch o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti, o splatnosti istiny 7.787,85 eur s prísl. a o trovách konania.

Nepriznáva stranám náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi istinu 7.787,85 eur s prísl., a to v mesačných splátkach po 100,- eur splatných vždy do 20.dňa toho-ktorého mesiaca vopred od právoplatnosti rozsudku až do úplného zaplatenia pod stratou výhody splátok. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol a vyslovil, že žalobca má vo vzťahu k žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku.

2. Vykonaným dokazovaním mal súd prvej inštancie za preukázané, že žaloba je sčasti opodstatnená. Zdôraznil, že medzi stranami sporu bola uzatvorená zmluva o spotrebiteľskom úvere - pôžičke dňa 11.3.2016, na základe ktorej bol žalovanej poskytnutý úver vo výške 10.000,- eur. Žalovaná titulom poskytnutého úveru zaplatila sumu 2.212,18 eur a z dôvodu neplnenia si povinností žalovanej titulom uzatvorenej zmluvy, žalobca úver zosplatnil listom z 20.8.2018. Súd prvej inštancie zdôraznil, že zmluva o spotrebiteľskom úvere má charakter zmluvy spotrebiteľskej. Súd prvej inštancie ustálil, že táto zmluva má všetky obligatórne vyžadované náležitosti podľa § 9 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z.z.. Priznal žalobcovi na istine tak nezaplatenú sumu 7.787,85 eur a ako dôvodný uznal návrh žalobcu na zaplatenie zmluvného kapitalizovaného úroku vo výške 164,12 eur, ktorý v rozsahu 7,90 % ročne požadoval do dňa predčasného zosplatnenia úveru. Rovnako priznal žalobcovi aj sumu kapitalizovaného úroku z omeškania vo výške 9,36 eur, ktorý predstavuje každú omeškanú splátku odo dňa nasledujúceho po jej splatnosti, je daná rozsahom 5 % ročne, pričom tento úrok z omeškania bol dohodnutý v zmluve o úvere. Súd prvej inštancie priznával žalobcovi úrok z omeškania, a to deň nasledujúci po zosplatnení úveru, teda od 21.8.2018 s tým, že tento bol priznaný v súlade s § 517 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka a v spojení s § 3 Nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z.. Zohľadnil nepriaznivú majetkovú a finančnú situáciu žalovanej, ktorá je slobodná matka, má v starostlivosti školopovinné dieťa, jej príjem zo zamestnania predstavuje 530,- eur v čistom. Požiadavka žalobcu, aby žalovaná uhradzovala mesačné splátky 650,- eur je nereálna, pre ňu likvidačná a nezodpovedá jej príjmovým a finančným možnostiam. Súd preto

považoval za dôvodnú mesačnú splátku vo výške 100,- eur s tým, že určením vyššej mesačnej splátky by bola ohrozená životná úroveň samotnej žalovanej, aj jej maloletej dcéry. Zohľadnil, že majetková sféra žalobcu, ako podnikateľského subjektu, nebude povolením splátok žalovanej ohrozená.

3. Súd prvej inštancie zamietol žalobný návrh pokiaľ ide o žiadaný zmluvný úrok z úveru, z istiny vo výške 7,90 % ročne za obdobie nasledujúce po zosplatnení úveru, teda od 21.8.2018 do zaplatenia. Rovnako zamietol žalobu v časti, ktorou žalobca požadoval úrok z omeškania vo výške 5 % ročne z nezaplatených zmluvných úrokov, keď zdôraznil, že úroky z omeškania sú príslušenstvom pohľadávky, úrokový záväzkový vzťah je vzťahom akcesorickým, ktorého vznik je podmienený platným záväzkovým vzťahom hlavným. Splnením hlavného záväzku zaniká aj akcesorický záväzok úrokový, pretrváva len povinnosť zaplatiť už dospelé úroky. Právo požadovať od dlžníka príslušenstvo z príslušenstva potom veriteľ nemá, keďže Občiansky ani Obchodný zákonník mu túto možnosť nepriznávajú. O trovách konania strán sporu rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP.

4. Proti tomuto rozsudku, a to proti výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a o splatnosti istiny, podal včas odvolanie žalobca, ktorý navrhol v tejto časti rozsudok zmeniť tak, aby žalobe bolo v celom rozsahu vyhovieť. Poukazuje na to, že ak zákon č. 129/2010 Z.z. spotrebiteľovi ukladá povinnosť pri odstúpení zaplatiť zmluve dohodnuté úroky až do splatenia istiny, musí mať tomu zodpovedajúce právo na zmluve dohodnuté úroky po zosplatnení aj veriteľ. Úrok z úveru je podľa žalobcu nárokom, na ktorý nemá vplyv omeškanie dlžníka ani prípadné zosplatnenie dlhu, ktoré je skutočnosťou zakladajúcou vznik nových sankčných záväzkov dlžníka, pričom nárok na úrok z úveru neovplyvňuje. Iný výklad by musel byť odôvodnený priamo príslušnými zákonnými ustanoveniami, ktoré však neexistujú alebo nepriamo - extenzívnym výkladom existujúcich zákonných ustanovení, ktorý však nebol predložený. Výklad prezentovaný súdom prvej inštancie by znamenal, že porušenie zmluvy zo strany dlžníka sankcionuje veriteľa, ktorý prichádza o dohodnutý zmluvný úrok a zvyhodňuje dlžníka vo forme zníženia úroku na úroveň zákonného úroku z omeškania. Reštriktívne ustanovenia vo vzťahu k nároku veriteľa na zmluvný úrok po zosplatnení neobsahuje žiaden právny predpis. Ak by bolo úmyslom zákonodarcu dobu nároku veriteľa na dohodnutý úrok ohraničiť, nepochybne by tak učinil. Zákon č. 106/2014 ani žiadna iná zákonná novelizácia ustanovenie odopierajúce veriteľovi nárok na zmluvné úroky po zosplatnení dlhu, neobsahuje. V tejto súvislosti poukázal aj na rozsiahlu judikatúru súdov súvisiacu s rozhodovacou praxou v tejto otázke. Žalobca nesúhlasí so závermi vyjadrenými v rozhodnutí Krajského súdu v Prešove 6Co/190/2014 odôvodňujúce skutočnosť, že veriteľ nemá nárok na dohodnutý obchodný úrok po zosplatnení úveru. K nepriznaniu úrokov z omeškania zo zmluvných úrokov žalobca poukazuje opäť na rozhodovaciu prax súdov SR, podľa ktorých, ak došlo k vyhláseniu predčasnej splatnosti úveru, stala sa splatnou ku dňu vyhlásenia tejto splatnosti nielen istina, ale aj kapitalizované úroky z úveru. V prípade, ak ich žalovaný dlžník neuhradí, dostáva sa aj s touto sumou do omeškania, v dôsledku čoho postihuje dlžníka sankcia za nedodržanie lehoty splatnosti v podobe úrokov z omeškania. V prípade, ak veriteľ tieto úroky z omeškania si uplatnil v zákonnej výške, má mať na ich zaplatenie nárok. Vytýka ďalej súdu prvej inštancie, že nedostatočne zistil skutkový stav týkajúci sa povinnosti žalovanej uhradiť dlžnú pohľadávku. Zákon explicitne podmieňuje alternáciu dĺžky parížnej lehoty odôvodnenosťou prípadu, teda súd nemôže určiť dlhšiu lehotu, bez relevantných skutkových tvrdení podložených zodpovedajúcimi dôkazmi. Z vykonaného dokazovania vo veci súd nemohol adekvátnym spôsobom posúdiť komplexné pomery žalovanej a aj v tejto časti nesúhlasí s rozhodnutím súdu prvej inštancie. V zmysle týchto dôvodov navrhol postupom podľa § 388 CSP odvolaniu vyhovieť.

5. Žalovaná vo svojom vyjadrení z 25.6.2019 navrhla rozsudok v napadnutej časti potvrdiť ako vecne správny. Zdôraznila, že má záujem na splatení svojho dlhu, ale nie je v jej možnostiach splatiť dlh jednorazovo, ale súdom určených splátkach 100,- eur mesačne.

6. Odvolací súd preskúmal rozsudok v napadnutom rozsahu, a teda vo výrokoch o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti, o splatnosti prisúdenej istiny a o trovách konania v zmysle zásad vyjadrených v § 379 a nasl. zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP) spolu s konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu opodstatnené nie je.

7. V súvislosti s odvolacími námietkami žalobcu je potrebné zdôrazniť, že úver je odplátnym právnym úkonom, pri ktorom odplatu predstavujú spravidla úroky. Je to zrejmé z § 497 Obchodného zákonníka, podľa ktorého zmluvou o úvere sa zaväzuje veriteľ, že na požiadanie dlžníka poskytne v jeho prospech

peňažné prostriedky do určitej sumy a dlžník sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky.

8. Vychádzajúc z uvedeného, úverové obdobie, teda čas, na ktorý sa peňažné prostriedky poskytujú, medzi podstatné náležitosti úveru nepatrí. Ak si ale účastníci dohodnú úverové obdobie a dlžník poskytnuté peňažné prostriedky do splatnosti úveru nevráti, prichádzajú do úvahy za obdobie po splatnosti úveru úroky z omeškania. Inštitút úrokov z omeškania je odlišný od inštitútu odplatných úrokov a má sankčnú povahu. Úroky z omeškania v občianskoprávných veciach sú právne regulované, čo do ich maximálnej výšky.

9. Predčasné zosplatnenie úveru predstavuje vo svojej povahe jednostranný sankčný právny inštitút, ktorý umožňuje veriteľovi požadovať jednorazové, okamžité vrátenie celej požičanej istiny. Teda podstatný rozdiel stavu výhody splátok a stavu jednorazového zosplatnenia úveru spočíva v tom, že veriteľ nemá nárok a spotrebiteľ nemá povinnosť vrátiť celú požičanú sumu naraz. Splácanie úveru v splátkach teda na strane veriteľa vyvoláva stav absencie požičanej sumy istiny, ktorá sa iba postupne v splátkach vracia a spláca a za tento stav nedostatku a úverovania patrí veriteľovi úrok. Úrok preto predstavuje cenu peňazí v zmysle ceny obetovanej príležitosti veriteľa, ktorý tým, že nemá istinu úveru k dispozícii, nemôže s touto nakladať a produkovať zisk. Absentujúci zisk pokrýva veriteľovi práve úrok splácaný spolu v rámci splátky úveru v režime dojednaného záväzku. Tento stav tzv. výhody splátok je obvyklý a od nepamäti justifikuje nárok veriteľa na úroky ako ceny dočasne obetovaných peňazí, ktorých dispozície sa veriteľ zbavuje v záujme získania budúcich úžitkov v podobe kapitalizovanej odplaty získanej za celé obdobie postupného splácania úveru, a teda výhody splátok. Iný stav je však príznačný pre predčasné a mimoriadne zosplatnenie úveru, kde veriteľovi vzniká nárok na jednorazové vrátenie požičanej istiny úveru, vrátane úrokov kapitalizovaných ku dňu zosplatnenia úveru. V tomto prípade svojím právnym úkonom veriteľ navodzuje stav, v ktorom má právo získať okamžite späť celú sumu požičaných peňažných prostriedkov, v dôsledku čoho na jeho strane odpadá obmedzenie jeho práva na dispozíciu s istinou úveru, a tým obmedzenie obchodovania s peniazmi, ktoré už dlžník nemá právo vrátiť v režime výhody splátok. Práve v tomto rozdieli spočíva ekonomická podstata straty nároku veriteľa na úroky za požičanie peňažných prostriedkov spotrebiteľovi. Logicky tak nastupuje stav, v ktorom by mal mať veriteľ záujem a vyvinúť úsilie smerujúce k skorému vráteniu peňažných prostriedkov a právny poriadok mu po mimoriadnom zosplatnení úveru poskytuje viaceré právne prostriedky vymožená jednorazovo zosplatnenej pohľadávky. Ak nastal stav, kedy spotrebiteľ už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov spotrebiteľom. V opačnom prípade by bol založený krajne nespravodlivý a ústavne nekonformný stav, kde spotrebiteľ by bol vystavený všetkým sankčným mechanizmami vynútenia povinnosti a plnenia a veriteľ by naďalej pohodlne inkasoval úroky zo sumy, ktorú by mu spotrebiteľ na výzvu nevrátil.

10. Možnosť veriteľa žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky je právne upravená v ust. § 565 Občianskeho zákonníka, na ktoré v prípade plnenia zo spotrebiteľskej zmluvy nadväzuje ustanovenie § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. Ustanovenie § 565 Občianskeho zákonníka je zaradené do 8. časti hlavy I. oddielu 6 tohto právneho predpisu upravujúceho zánik záväzkov. Vyhlásením predčasnej splatnosti zo strany žalobcu ako veriteľa v zmysle ustanovenia § 565 Občianskeho zákonníka zmluva zaniká. Zanikajú všetky práva a povinnosti zmluvných strán zo zmluvy a zaniká aj povinnosť žalovaných ako spotrebiteľov splácať žalobcovi poskytnutý úver v dohodnutých splátkach a platiť mu z poskytnutej istiny ďalšie úroky. Úroky majú akcesorický charakter k hlavnej zmluve a teda nemožno požadovať úroky za obdobie, v ktorom už zmluva neexistovala, pretože zanikla. Ak hlavný záväzok zanikne, zaniká aj akcesorický záväzok a pretrváva len povinnosť nahradiť už splatné úroky. Spotrebiteľovi vzniká povinnosť vrátiť nesplatenú istinu a splatné úroky, ktorých výška sa ku dňu účinnosti vyhlásenia predčasnej splatnosti zo strany veriteľa zafixuje. V prípade omeškania spotrebiteľa s vrátením týchto prostriedkov je spotrebiteľ povinný platiť výlučne úroky z omeškania, avšak nie riadne úroky.

11. Čo sa týka obchodnoprávnej úpravy splatnosti úrokov táto vyplýva z ustanovenia § 503 Obchodného zákonníka. Ustanovenie § 503 ods. 1 a ods. 2 Obchodného zákonníka upravuje otázku riadneho splácania úrokov dohodnutých v zmluve, pričom odstavec 2 tohto ustanovenia upravuje toto riadne splácanie pre prípad, že sa poskytnuté peňažné prostriedky majú vrátiť v splátkach. Pre otázku splatnosti úrokov je podstatná prvá a posledná veta ustanovenia § 503 ods. 1 Obchodného zákonníka, podľa

ktorého záväzok platiť úroky je splatný spolu so záväzkom vrátiť použité peňažné prostriedky. V čase, keď sa má vrátiť zvyšok poskytnutých peňažných prostriedkov, sú splatné aj úroky, ktoré sa ho týkajú. Práve prvá a posledná veta uvedeného ustanovenia ustanovujú, že veriteľ je oprávnený na úroky len do momentu vyhlásenia predčasnej splatnosti. Obchodný zákonník *expressis verbis* v prvej vete ustanovenia § 503 ods. 1 upravuje, že „záväzok platiť úroky je splatný spolu so záväzkom vrátiť“ použité peňažné prostriedky a nie „záväzok platiť úroky je splatný v momente vrátenia“ použitých peňažných prostriedkov. *Expressis verbis* úpravu obsahuje tiež tretia veta uvedeného prvého odseku ustanovenia § 503 Obchodného zákonníka, keď splatnosť úrokov nastáva „v čase, keď sa má vrátiť“ zvyšok poskytnutých peňažných prostriedkov a nie „v čase, keď dlžník vráti“ zvyšok poskytnutých prostriedkov. Ustanovenie § 503 ods. 1 Obchodného zákonníka je koncipované jednoznačne a nepripúšťa žiaden iný výklad.

12. Podľa ustanovenia § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania, ak nie je podľa tohto zákona povinný platiť poplatok z omeškania; výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis. Týmto vykonávacím predpisom je Nariadenie vlády č. 87/1995 Z. z..

13. Za čas po splatnosti úveru patrí veriteľovi iba právo na úroky z omeškania vo výške stanovenej všeobecne záväzným právnym predpisom. Akékoľvek navyšovanie úrokov z omeškania sa dostáva do rozporu so zákonom. Takýmto neprípustným navyšovaním úrokov z omeškania je aj navyšovanie úrokov z omeškania o úroky za úver po lehote splatnosti úveru.

14. Občiansky zákonník v ustanovení § 559 ods. 2 ukladá povinnosť dlžníkovi dlh splniť riadne a včas. Riadne a včasné nesplnenie dlhu má za následok omeškanie dlžníka čo je zrejme z ustanovenia § 517 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka. Pri omeškaní s plnením peňažného dlhu v zmysle ustanovenia § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka vzniká veriteľovi iba právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania vo výške stanovenej vykonávacím predpisom.

15. Pojmu plnenie použitom v ustanovení § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka bez akýchkoľvek pochybností zodpovedá pojem pohľadávka. Vychádzajúc z ustanovenia § 488 Občianskeho zákonníka záväzkovým vzťahom je právny vzťah, z ktorého veriteľovi vzniká právo na plnenie (pohľadávka) od dlžníka a dlžníkovi vzniká povinnosť splniť záväzok. Príslušenstvo pohľadávky je definované v ustanovení § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka a sú ním úroky, úroky z omeškania, poplatok z omeškania a náklady spojené s jej uplatnením.

16. Ak Občiansky zákonník úroky definuje len ako príslušenstvo pohľadávky a veriteľovi umožňuje pri omeškaní s plnením peňažného dlhu, teda s plnením pohľadávky požadovať od dlžníka popri plnení aj úroky z omeškania je zrejme, že takáto možnosť sa vzťahuje iba na pohľadávku a nie aj na úroky tvoriace iba príslušenstvo pohľadávky.

17. Občiansky zákonník ako základný právny predpis upravujúci spotrebiteľské vzťahy, ktorý je v súčasnosti v súlade s ustanovením § 52 ods. 2 veta tretia priamo aplikovateľný i na úverovú zmluvu uzatvorenú podľa ustanovenia § 497 a nasl. Obchodného zákonníka, umožňuje veriteľovi po lehote splatnosti pohľadávky priznať iba úroky z omeškania jedine z pohľadávky a nie aj z jej príslušenstva.

18. Novela Občianskeho zákonníka účinná od 1.4.2015 doplnila ust. § 52 ods. 2 o tretiu vetu, podľa ktorej na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Právny predpis, ktorého súčasťou je toto ustanovenie, nemá prechodné ustanovenia, čo znamená, že sa vzťahuje aj na právne vzťahy založené pred účinnosťou tohto právneho predpisu. Tento záver priamo vyplýva z rozsudku Najvyššieho súdu SR zo dňa 28.5.2015 vo veci 8MCdo/13/2014, ktorým bolo zamietnuté mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora namietajúceho, že premlčanie práva malo byť posudzované podľa ustanovení Obchodného nie Občianskeho zákonníka.

19. Pokiaľ ide o odvolaním napadnutú lehotu splatnosti dlhu, je potrebné zdôrazniť, že súd prvej inštancie správne postupoval, keď žalovanej umožnil splácať dlh v splátkach. Prezentované osobné, sociálne a majetkové pomery žalovanej odôvodňujú aplikáciu ust. § 232 ods. 3 CSP v danej veci. Z obsahu zápisnice o pojednávaní zo dňa 3.4.2019 (č.l. 59) je zrejme, že žalovaná ozrejmla svoju osobnú a

majetkovú situáciu. Bolo zistené, že príjem z vykonávanej pracovnej činnosti žalovanej pozostáva zo sumy 530,- mesačne, uhrádza poplatky spojené s bývaním vo výške 200,- eur mesačne a má vyživovaciu povinnosť k maloletému dieťaťu. Výšku určenej mesačnej splátky považuje aj odvolací súd za primeranú, predovšetkým s poukazom na zistené zárobkové pomery žalovanej a jej celkovú sociálnu situáciu.

20. S zreteľom na všetky tieto dôvody hodnotí odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v jeho napadnutej časti ako vecne správny, v dôsledku čoho bol potvrdený postupom podľa § 387 CSP. O náhrade trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 a nasl. CSP. Žalobca vzhľadom na výsledok odvolacieho konania nemá právo na náhradu trov a žalovanej v tomto štádiu konania trovy nevznikli.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).